

### *Література*

1. Збірник наукових праць Української Академії держ. упр. при Президентіві України / за заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. – К.: Вид-во УАДУ, 2003. – Вип. 1 – 298 с.
2. Табачник Д. В. Інститути, необхідні для членства в Європейському Союзі / Д. В. Табачник; пер. з англ. В. В. Шульга; Українська академія держ. управління при Президентіві України, Центр досліджень адміністративної реформи. – К.: Вид-во УАДУ, 2000. – 43 с.
3. Коваль Л. Аналіз діяльності Уповноваженого Верховної Ради з прав людини. / Л. Коваль // Харківська правозахисна група. – Харків: Права людини, 2010 р. – 240 с.
4. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 20. – Ст. 99.
5. Марцеляк О. В. Інститут омбудсмена: теорія і практика / О. В. Марцеляк; відп. ред. О. Я. Ярмиш. – Харків, 2012. – 186 с.
6. Питання Уповноваженого Президента України з прав дитини: Указ Президента України від 11 серпня 2011 р. № 811 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/811/2011>.

УДК 336. 1

**Устинова І. П.**, к.ю.н., доцент,  
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

### **ПРАВОВІ ЗАСАДИ МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТНИХ ВІДНОСИНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ УКРАЇНИ**

Відповідно до Бюджетного кодексу України міжбюджетні трансфери (далі МБТ) - це кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого [2]. З прийняттям Закону України від 28 грудня 2014 року «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» № 79-VIII в Україні, починаючи з 2015 року, почала функціонувати нова система міжбюджетних відносин. Нова система міжбюджетних відносин базується на принципово новому механізмі горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій, складовими якого є базова та реверсна дотації.

Базова дотація - трансферт, що надається з державного бюджету місцевим бюджетам для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій. Реверсна дотація - кошти, що передаються до державного бюджету з місцевих бюджетів для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій

Вирівнювання здійснюється лише за двома податками: податком на прибуток підприємств приватного сектору економіки (10 %) – по

обласних бюджетах; податком на доходи фізичних осіб – по бюджетах міст, районних та обласних бюджетах. Решта платежів залишаються в повному обсязі у розпорядженні місцевих органів влади.

За результатами горизонтального вирівнювання визначається розмір міжбюджетного трансферту для місцевих бюджетів, що мають прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом, а саме місцеві бюджети з рівнем надходжень:

- нижче 0,9 середнього показника по Україні отримують базову дотацію (80 відсотків суми, необхідної для досягнення показника 0,9), що підвищить рівень їх забезпеченості;

- нижче 0,9 середнього показника по Україні отримують базову дотацію (80 відсотків суми, необхідної для досягнення показника 0,9), що підвищить рівень їх забезпеченості;

- в межах від 0,9 до 1,1 – вирівнювання не здійснюється;

- вище 1,1 середнього показника по Україні частину надходжень передаватимуть до державного бюджету (реверсна дотація). При цьому, кошти вилучатимуться не в повному обсязі, як за діючою системою, а лише 50 відсотків перевищення індексу податкоспроможності 1,1 до середнього значення по Україні.

Підсумовуючи, система вирівнювання податкоспроможності є більш прогресивною, ніж система балансування, та має на меті сприяти зацікавленості місцевих органів влади до залучення додаткових надходжень та розширення наявної бази оподаткування. Адже, за нової моделі 50 % суми перевищення зараховується до державного бюджету, а не 100 %, як було раніше.

Наступний вид міжбюджетного трансферту – це субвенції, що перераховуються з Державного бюджету місцевим. Нова система міжбюджетних відносин базується на чіткішому розподілі повноважень між державним бюджетом і місцевими, зокрема Держава взяла на себе повну відповідальність щодо: надання освітніх послуг загальноосвітніми навчальними закладами, підготовки робітничих кадрів професійно-технічними закладами, забезпечення медичного обслуговування населення та заходів окремих державних програм з охорони здоров'я, фінансування державних програм соціального захисту окремих категорій громадян.

З цією метою місцевим бюджетам надаватимуться такі нові види трансфертів (стаття 97 БКУ): освітня субвенція; субвенція на підготовку робітничих кадрів; медична субвенція; субвенція на забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру. Головними розпорядниками коштів субвенцій визначено Міністерство освіти і науки та Міністерство охорони здоров'я. Дані субвенції передбачають субсидіарну відповідальність профільних міністерств та органів місцевої влади. Зміни у міжбюджетному

регулюванні сприятимуть: поліпшенню якості надання послуг споживачам та їх належне фінансове забезпечення, тобто досягнення збалансованості фінансових ресурсів та галузевих політик; гнучкості в управлінні бюджетними коштами в межах загального балансу ресурсів (за рахунок концентрації ресурсів та їх оптимального розподілу на плановий і два наступні прогностні роки).

За нинішніх макроекономічних умов, а саме падіння ВВП та окупації територій України цього зробити не має можливості, оскільки пріоритетом є оборонна сфера, постає питання підвищення ефективності та оптимізації державних видатків. Для досягнення цієї мети необхідно провести низку реформ, зокрема освітню та медичну.

Проведена децентралізація направлена на вирішення поставлених проблем, причому дані зміни враховують не лише передачу на місцевий рівень дохідних джерел, а й перерозподілу функцій та видаткових повноважень.

Важливою складовою є подальше впровадження бюджетної реформи із запровадженням стандартів надання державних послуг державними та місцевими органами самоврядування. Також доцільним, на нашу думку, є запровадження у чинному законодавстві також механізму відмови від незабезпечених фінансовими ресурсами делегованих повноважень. Оскільки зараз фактично кожен орган місцевого самоврядування змушений вирішувати переважну більшість проблем самотужки.

#### *Література*

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>

УДК 342.922

**Устинова І. П.**, к.ю.н., доцент,  
**Корнієнко Л.**, студентка,  
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

### **ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВИРІШЕННЯ ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМ**

Відповідальність учасників бюджетного процесу на всіх його стадіях - запорука ефективної бюджетної політики в державі, цільового використання бюджетних коштів. Важливим кроком у цьому напрямку є встановлення відповідальності на стадії планування та використання бюджетних коштів.